

UPPSALA
UNIVERSITET

Dnr NORDISKA 2019/46

Verksamhetsplan 2019

Institutionen för nordiska språk

Fastställd av institutionsstyrelsen 2019-02-26

Innehållsförteckning

Inledning	3
Övergripande utgångspunkter	3
Utbildning på grund- och avancerad nivå	3
Uppdrag från Språkvetenskapliga fakulteten	3
Takbelopp från Språkvetenskapliga fakulteten	4
Språkverkstaden	4
Förberedande utbildningar i svenska	4
Särskild satsning på Svenska som andraspråk	5
Swedish for Academics	5
Uppdrag från Fakulteten för utbildningsvetenskaper	5
Åtgärder under 2019	5
Forskning och utbildning på forskarnivå	6
Forskning	6
Åtgärder under 2019	7
Utbildning på forskarnivå	8
Åtgärder under 2019	8

Inledning

Denna verksamhetsplan bygger på Språkvetenskapliga fakultetens verksamhetsplan för budgetåret 2019 (SPRÅKFAK 2018/45), fastställd av Språkvetenskapliga fakultetsnämnden 2018-10-25 samt Verksamhetsplan för lärarprogrammen 2018–2020 (UTBVET 2017/602), fastställd 2017-10-26 av Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper och reviderad 2018-10-25.

Vidare utgår verksamhetsplanen från de lagar, förordningar och avtal för den statliga verksamheten i allmänhet samt de regler och förordningar som återfinns i det lokala regelverket och de riktlinjer som därutöver lagts fast i särskilda handlingsprogram. Centrala dokument är bland annat Mål och strategier för Uppsala universitet (UFV 2013/110), Mål och strategier för Vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap (HUMSAM 2014/48), Mål och strategier för Språkvetenskapliga fakulteten (SPRÅKFAK 2015/71), Arbetsordning för Uppsala universitet (UFV 2015/1342) och Anställningsordning för Uppsala universitet (UFV 2010/1842).

Övergripande utgångspunkter

Det totala anslaget för Institutionen för nordiska språk uppgår för budgetåret 2019 till 63 mnkr, varav 40 mnkr avser utbildning på grund- och avancerad nivå och 23 mnkr forskning och forskarutbildning. De budgeterade kostnaderna uppgår för 2019 till totalt 63,9 mnkr, varav 38,1 mnkr avser utbildning på grund- och avancerad nivå och 25,8 mnkr forskning och forskarutbildning. Det budgeterade underskottet för forskning och forskarutbildning motiveras av att institutionen sedan tidigare har ett relativt stort positivt myndighetskapital som måste förbrukas. Det budgeterade överskottet för utbildning på grund- och avancerad nivå beror till viss del på att institutionen fick besked om extra anslag efter det att budgeten hade fastställts. Vid budgetårets början uppgick myndighetskapitalet för utbildning på grund- och avancerad nivå till 7,1 (3,8) mnkr respektive 9,2 (6,2) mnkr för forskning och forskarutbildning (förra årets siffror anges inom parentes).

Utöver de intäkter och kostnader som redovisas i budgeten för kalenderåret 2019 har institutionen ett omfattande uppdrag inom Gruppen för nationella prov i svenska och svenska som andraspråk som finansieras av Skolverket. För budgetåret 2019 beräknas provgruppen omsätta 30 mnkr. Vidare bedrivs vid institutionen forskning på externa bidrag till en omfattning av 6,9 mnkr.

Institutionen för nordiska språk hade vid budgetårets början 105 anställda. Av dessa tjänstgjorde 31 personer inom provgruppen. Vid budgetårets början var 9 personer tjänstlediga för att upprätthålla annan statlig anställning.

Under 2017 beslutades en ny organisation av institutionen. Den nya organisationen är fullt genomförd fr.o.m. vårterminen 2019.

Utbildning på grund- och avancerad nivå

Institutionen för nordiska språk har under budgetåret 2019 utbildningsuppdrag dels från Språkvetenskapliga fakulteten, dels från Fakulteten för utbildningsvetenskaper.

Uppdrag från Språkvetenskapliga fakulteten

Språkvetenskapliga fakulteten anslår för budgetåret 2019 totalt 32 572 187 kr för utbildning på grund- och avancerad nivå. Till detta kommer ett stöd från rektor om samfinansiering av språkutbildningar. Det gäller dels *Swedish for Academics* (1 100 000 kr), dels *Svenska för*

avgiftsstudenter (2 250 000 kr). I båda fallen skedde rektorsbeslutet (UFV 2018/1740) efter det att fakultetens verksamhetsplan hade fastställts. Det totala anslaget om 35 922 187 kr fördelar sig enligt uppställningen i tabell 1.

Tabell 1. Anslag för utbildning på grund- och avancerad nivå. Språkvetenskaplig fakultet.

Anslag	Belopp
Takbelopp från Språkvetenskapliga fakulteten efter avlyft	17 322 015 kr
Kvalitetsförstärkning	452 770 kr
Språkverkstaden	7 000 000 kr
FUS/BUS	4 050 000 kr
Särskild satsning (Introduktionskurs, SVAS)	3 600 000 kr
Swedish for Academics	1 100 000 kr
Svenska för avgiftsstudenter	2 250 000 kr
Fakultetsgemensamma satsningar	502 000 kr
Avlyft för gemensam verksamhet	-354 598 kr
SUMMA	35 922 187 kr

Takbelopp från Språkvetenskapliga fakulteten

I Språkvetenskapliga fakultetens verksamhetsplan ges institutionen i uppdrag att genomföra utbildning inom program och fristående kurser och redovisa så många registrerade helårsstudenter och helårsprestationer att takbeloppet (före centrala avlyft) motsvarande 18 221 351 kr kan intjänas. Överproduktion mot takbeloppet ersätts inte. Av fakultetens verksamhetsplan framgår att området under 2019 kommer att införa återbetalning av medel vid underprestation; om institutionernas intjänade medel understiger 98 % av takbeloppet kan detta återkrävas av fakultetsnämnden.

I takbeloppet ingår platser inom Basic Swedish. Avgiftsstudenter kan fr.o.m. vårterminen 2019 delta i *Svenska för avgiftsstudenter* utan kostnad. Denna utbildning är inte poänggivande och ingår därmed inte i takbeloppet. I förlängningen innebär det att fler studenter måste antas och examineras för att institutionen ska tjäna in takbeloppet. Under budgetåret 2018 svarade avgiftsstudenter för knappt 70 helårsstudenter inom Basic Swedish.

Språkverkstaden

Institutionen har som uppdrag att driva Språkverkstaden, vars uppgift är att stödja studenters språkutveckling i tal och skrift. Språkverkstaden är organisatoriskt placerad inom Institutionen för nordiska språk men nyttjas av hela universitetet, inklusive Campus Gotland.

Språkverkstaden har bedrivit ett ambitiöst utvecklingsarbete för att strukturera och effektivisera verksamheten. Under 2018 genomfördes en utvärdering (UFV 2018/699) som visade att Språkverkstaden fungerar väl och nyttjas av studenter vid samtliga vetenskapsområden.

En styrgrupp, med representation från de tre vetenskapsområdena och från studenterna, ska inkomma med ett förslag till en mer långsiktig verksamhets- och utvecklingsplan.

Som ett resultat av utvärderingen har avsättningen till Språkverkstaden ökat med 350 tkr. För 2019 har institutionen anvisats 7 000 tkr avseende utbildning på grund- och avancerad nivå.

Förberedande utbildningar i svenska

Vid Institutionen för nordiska språk anordnas icke-poänggivande kurser i svenska för studenter med utomnordisk förutbildning, och varje år anordnas ett test i svenska för utländska studenter (TISUS). Verksamheten syftar till att blivande studenter med utländsk förutbildning ska få behörighet i svenska och förberedas väl inför mötet med högskolestudier i Sverige. Utbildningarna utgör därmed

ett viktigt led i universitetets arbete med breddad rekrytering: kurserna ska ge studenterna goda möjligheter att förbereda sig inför sina studier. Det finns i dagsläget tre olika typer av icke-poänggivande kurser i svenska:

- Introduktionskurs i svenska för studerande med utländsk förutbildning
- Förberedande utbildning i svenska för studenter med utländsk förutbildning (FUS)
- Behörighetsgivande utbildning i svenska för studenter med utländsk bakgrund (BUS)

FUS och BUS finansieras via centrala avlyft. Under 2019 finansieras satsningen på Introduktionskurs i svenska för studerande med utländsk förutbildning med myndighetskapital vid vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap.

Särskild satsning på blivande lärares kompetens i Svenska som andraspråk

Institutionen har fått i uppdrag att utöka utbildningen i svenska som andraspråk så att praktiserande och blivande lärare kan bredda sin kompetens. Satsningen finansieras med myndighetskapital vid Vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap i tre år 2018–2020.

Swedish for Academics

Institutionen har i uppdrag att erbjuda utbildning i svenska för akademiker (SWAC) för internationellt rekryterade lärare, forskare och forskarstuderande. Verksamheten finansieras genom ett stöd från rektor om samfinansiering av språkutbildningar (1 100 000 kr).

Uppdrag från Fakulteten för utbildningsvetenskaper

Institutionen för nordiska språk har under 2019 ett totalt uppdrag om 80 helårsstudenter inom ämneslärarutbildningen i svenska respektive svenska som andraspråk. Av dessa helårsstudenter avser 4 verksamhetsförlagd utbildning. Det totala anslaget för dessa helårsstudenter uppgår till 3 820 961 kr. Därtill kommer ett uppdrag om 5 helårsstudenter avseende undervisning i muntlig språkfärdighet för blivande lärare med ett anslag om 226 621 kr. Det totala anslaget från Fakulteten för utbildningsvetenskaper uppgår till 4 047 582 kr.

Åtgärder under 2019

För budgetåret 2019 har institutionsstyrelsen beslutat att inom ramen för utbildning på grund- och avancerad nivå

- erbjuda undervisning på grundnivå (inkl. Basic Swedish) och avancerad nivå enligt planerat kursutbud (se vidare bilaga) under vår-, sommar- och hösttermin
- erbjuda undervisning (motsvarande Basic Swedish) på grundnivå i svenska för avgiftsstudenter under vår-, sommar- och hösttermin
- utveckla verksamheten inom den förberedande nivån och erbjuda undervisning enligt planerat kursutbud (se vidare bilaga) under vår- och hösttermin
- anordna TISUS-testet vid två tillfällen
- erbjuda utbildning i svenska för akademiker (SWAC) för internationellt rekryterade lärare, forskare och forskarstuderande med en omfattning som svarar mot 9 grupper med maximalt 25 deltagare per grupp
- erbjuda stöd för studenters språkutveckling i tal och skrift inom ramen för Språkverkstaden både i Uppsala och på Campus Gotland

- erbjuda utbildning i Svenska som andraspråk A på kvartsfart dels i Uppsala, dels på Campus Gotland som ett led i den särskilda satsningen på svenska som andraspråk
- prioritera arbetet med studentrekrytering så att ett stabilt söktryck till utbildningarna kan säkras
- uppdra åt lärarkollegierna att bedriva kontinuerlig pedagogisk utveckling av utbildningarna
- utveckla undervisningsutbudet på avancerad nivå i svenska som andraspråk
- kontinuerligt följa upp och vid behov vidta åtgärder för att säkra att takbeloppet kan intjänas

Forskning och utbildning på forskarnivå

För forskning och forskarutbildning anvisas totalt 23 702 131 kr från Språkvetenskapliga fakulteten. Medel för forskning och utbildning på forskarnivå fördelas från fakulteten i tre delar: på en professorsresurs, en forskningsresurs och en forskarutbildningsresurs. Till detta kommer särskilda och strategiska satsningar (här ingår 700 000 kr till Språkverkstaden för verksamhet riktad till doktorander) och dessutom ersättning för hyra och el. Professorsresursen uppgår till 3 028 189 kr, forskningsresursen till 8 379 082 kr och forskarutbildningsresursen till 11 594 860 kr. Till detta kommer ett anslag om 696 tkr från Fakulteten för utbildningsvetenskaper för medverkan i forskarskola och 278 tkr från rektor för finansiering av gästprofessor. Det totala anslaget för forskning och forskarutbildning uppgår därmed till 24 676 019. Medfinansieringen av externa anslag uppgår till 1 654 000 kr vilket ger en total intäkt om 23 022 019 kr.

Forskning

Institutionen har sedan lång tid tillbaka haft ambitionen att upprätthålla en bred forskningsverksamhet inom nordiska språk. Att slå vakt om denna bredd och samtidigt satsa på områden som behöver stärkas är en av de centrala uppgifterna för institutionen forskningsmässigt. I KoF17 (*Kvalitet och förnyelse 2017*, en forskningsutvärdering av alla forskningsmiljöer vid Uppsala universitet) beskrivs uppgiften på följande sätt:

[...] to negotiate a balance between tradition and innovation [...] to continue existing research in the traditions of historical linguistics broadly balanced against a need to expand and develop strength in Swedish as a second language (s. 163)

Under vårterminen 2017 arbetade en grupp vid institutionen med uppdrag att utforma ett förslag till strategiska satsningar under kommande år. Detta förslag fastställdes av institutionsstyrelsen vid dess sammanträde 2017-06-07. I detta utpekades områdena flerspråkighet och lärande som fält där satsningar behöver göras. I dokumentet anges att satsningen ”innebär ett paket av åtgärder i form av till exempel en gästprofessor, forskande lektorer samt kompetensutveckling av adjunkter”. Satsningen har först och främst resulterat i en förstärkning av kompetensen inom forskningsfältet svenska som andraspråk i vid mening. Under 2018–2019 finansieras en gästprofessor av särskilda centralt avsatta medel (motsvarande 40 % av heltid under 2018 och 20 % av heltid under 2019) med uppdrag att stärka och utveckla forskningen inom svenska som andraspråk och flerspråkighet mer generellt. Vidare har två lektorer (varav en med docentkompetens) påbörjat sina anställningar under 2019. I nuläget framstår det därför som angeläget att fortsätta satsningen med ett ökat fokus på *lärande*. Ett sådant fokus på svenska och svenska som andraspråk i skol- och utbildningskontext skulle bidra till att säkra ett tydligare forsknings-sammanhang för den omfattande verksamhet som pågår inom institutionens grupp för nationella prov i svenska och svenska som andraspråk och dessutom bidra till en tydligare forskningsmässig bas för ämneslärarutbildningarna vid institutionen.

Forskningsresursen finansierar forskningsutrymmen för befordrade professorer (50 %), lektorer (20 %) samt postdoktorernas forskning. Forskningsresursen täcker även övriga kostnader, såsom

medfinansiering av externa medel och forskningsadministration. I den nuvarande modellen för forskningsfinansiering vid Uppsala universitetet spelar såväl antalet vetenskapliga publikationer som externfinansierade forskningsanslag en viktig roll. Eftersom institutionen har en omfattande grundutbildningsuppdrag som kan göra det svårt för lärarna att samtidigt fokusera på forskning måste institutionen främja att lärarna kan utnyttja sin forskningstid aktivt och produktivt. Samtidigt har samtliga lärare ett ansvar för planering av den egna arbetstiden så att forskningstiden kan utnyttjas. För att säkerställa forskningsfinansieringen framgent är det viktigt att fortsätta arbetet med att söka externa anslag samtidigt som institutionen måste öka antalet publiceringar. Ett led i detta arbete är *forskarkollegiet* vid institutionen som har haft den dubbla uppgiften att dels fungera som ett arbetsutskott inom institutionen (för remissvar m.m.), dels vara ett forum för brett vetenskapligt och metavetenskapligt utbyte. Det är det enda sammanhang där alla institutionens forskare samlas, oavsett inriktning och intresse. Forskarkollegiet är därmed en lämplig arena för att initiera tematiska samarbeten, diskutera eventuella profilmråden samt interna och externa forskningsstrategier. Under 2017 upprättades en *forskningsmiljöplan*. Planen är tänkt att fungera som en grund för det löpande arbetet med institutionens forskningsmiljö. Planen ska årligen revideras i samråd med prefekt och en föredragning ska därefter ske i styrelsen.

I KoF17 framkom olika, delvis motsägelsefulla, uppfattningar om seminarieverksamheten vid institutionen. Å ena sidan kände sig inte alla bekväma vid seminarierna, å andra sidan framkom även synpunkten att seminariedeltagarna var för ”snälla”, till men för den konstruktiva kritiska diskussionen. Redan när panelen var på besök hade en nyordning för de högre seminarierna börjat ta form. En grupp doktorander hade inom ramen för en doktorandkurs diskuterat fram ett nytt upplägg, som bland annat innebär att det tydligt ska framgå vad enskilda seminarier går ut på, till exempel huruvida det är en presentation av ett nytt projekt eller ett kapitel, redovisning av resultat eller redovisning av datainsamling eller om det är ett slutseminarium. På detta sätt ska det framstå klarare vad deltagarna förutsätts bidra med. Denna nyordning ska följas upp.

Institutionen erhåller för närvarande medel för fyra programprofessorer (nordiska språk, nordiska språk med inriktning mot namnforskning, svenska språket och svenska språket med inriktning mot sociolingvistik) som finansieras till 50 % av medel från professorsresursen. Professuren i svenska språket med inriktning mot sociolingvistik är f.n. under tillsättning. Professuren i nordiska språk med inriktning mot namnforskning kommer inte direkt att återutlysas när nuvarande innehavare avgår med pension i slutet av 2019. Istället kommer professorsresursen att användas för att finansiera andra typer av anställningar för att säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning inom nordistikens traditionella domäner (se vidare nedan).

Åtgärder under 2019

För budgetåret 2019 har styrelsen beslutat att inom ramen för forskningsverksamheten vid institutionen

- implementera rekommendationen i KoF17 om en balans mellan djup och bredd i den nordistiska forskningen och som ett led i detta arbete
  - dels fortsätta satsningen på flerspråkighet och lärande med fokus såväl på flerspråkighet som svenska och svenska som andraspråk i skol- och utbildningskontexter
  - dels genom (meriterings)tjänster säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning inom nordistikens traditionella domäner
- ta fram en plan för universitetsadjunkternas kompetensutveckling
- vid tjänstefördelning beakta att lärarna kan utnyttja sin forskningstid aktivt och produktivt
- följa upp nyordningen för de högre seminarierna

- uppdra åt forskarkollegiet att dels bereda möjlighet för kontinuerlig diskussion av publiceringsstrategier och extern finansiering, dels organisera ett minisymposium med korta presentationer av pågående forskning vid institutionen
- uppdra åt forskarkollegiets ordförande att genomföra revision av forskningsmiljöplanen

Utbildning på forskarnivå

Forskarutbildningsresursen täcker bl.a. finansiering av doktorandanställningar, såväl som finansiering av handledning, doktorandkurser, doktoranders expenser, disputationenkostnader samt administration för utbildningen. Vid institutionen var vid budgetårets början 13 doktorander anställda med doktorandtjänst, och därefter har ytterligare två doktorander antagits och anställts på doktorandtjänst. Under året planerar tre doktorander att disputera.

Institutionen har sedan många år utlyst doktorandtjänster under slutet av vårterminen med antagning vid följande vårtermins början. Som ett led i institutionens satsning på flerspråkighet och lärande har institutionen sedan två år tillbaka – utöver doktorandtjänster i nordiska språk – också utlyst riktade doktorandtjänster med inriktning på flerspråkighet och lärande. Söktrycket till våra doktorandtjänster har varit lågt.

Institutionen erbjuder undervisning på forskarnivå i sju olika kurser enligt ett rullande schema. Utbildningen på forskarnivå vid institutionen samordnas av en studierektor. Lärarna inom forskarutbildningen sammanträder regelbundet i ett handledarkollegium.

Åtgärder under 2019

För budgetåret 2019 har institutionsstyrelsen beslutat att inom ramen för utbildningen på forskarnivå i nordiska språk

- erbjuda undervisning på kurserna *Sociolingvistisk språkbruksforskning* (vt), *De nordiska språken i ett jämförande forskningsperspektiv* (ht; period 1) samt *Text-, interaktions- och diskursforskning* (ht; period 2)
- inleda rekrytering av två doktorandtjänster med tillträde tidigast 2020-01-01 och uppdra åt handledarkollegiet att utforma utlysningstext och bereda antagningen
- uppdra åt handledarkollegiet att bedriva kontinuerlig pedagogisk utveckling av utbildningen på forskarnivå
- uppdra åt handledarkollegiet att regelbundet informera studenter på lägre nivåer om utbildningen på forskarnivå